

Otto Jespersen og esperanto

 Af [Jens S. Larsen](#) 25. juli 2011 • I kategorien [Plansprog](#) •

Vi ved nu, hvor og hvordan Otto Jespersen første gang kom i kontakt med volapük, men der findes ingen steder oplysning om hvor og hvordan han lærte esperanto at kende. I hans selvbiografi får man umiddelbart indtryk af at han egentlig ikke havde interesseret sig for plansprog før slutningen af 1903; kapitel 9, det første betitulet "Internasjontal sprog", starter således:

*Allerede for min første rejse til Amerika var der noget som var begyndt at fange min interesse, nemlig arbejdet for at tilvejebringe et „kunstigt“ sprog til internasjonalt brug, et plansprog som hjælpesprog. I min produksjon kommer dette første gang frem i en [anmeldelse](#) jeg i januar 1904 skrev for *Englische Studien* av et meget overfladisk skrift om det engelske sprogs duelighed og udsigt til at blive verdenssprog. Jeg gjorde dær i modsætning til forfatteren opmærksom på at virkelig ikke få udmærkede sprogfærskere (Bréal, Ellis, Schuchardt o.fl.) hade udtalt sig til fordel for tanken. Volapük hade jeg i min ungdom avviist, nu lærte jeg esperanto at kende og så' strax hvilket enormt fremskridt det var og hvor meget fortræffeligt der var i Zamenhofs arbejde.*

Hugo Schuchardt (1842-1927)

Noget tyder imidlertid på at Jespersen havde holdt sig godt ajour om udviklingen inden for plansprog lige siden foredraget om volapük i 1885. I 1888 udsendte Hugo Schuchardt pjecen "[Auf Anlass des Volapüks](#)", hvor han forsvarede ideen om et internationalt plansprog uden at udpege volapük som en løsning. Jespersen anmeldte den i *Quousque Tandems* medlemsblad. Overraskende nok kom han her slet ikke ind på spørgsmålet om plansprog, men nøjedes med at tilslutte sig Schuchardts anbefaling af at droppe den tvungne latinlæring i den lærde skole.

Det kan jo godt fortolkes som om Jespersen blot ville støtte Schuchardt i kampen mod den almindelige dyrkelse af oldsproget og lydlove og ikke ville forplumre det ved at udtrykke en negativ mening om internationalt sprog. Men han har snarere vurderet at det var for tidligt at gå nærmere ind på spørgsmålene om sproglige fremskridt og sproglig planlægning. Det fremgår nemlig af et par artikler i *Tidsskrift for Filologi*, at volapük stadig var i hans tanker. I en [anmeldelse](#) fra 1890 af en bog om det engelske skriftsprogs historie skrev han:

Naar Talen er om et af de moderne europæiske skriftsprogs oprindelse, nævnes i almindelighed

en forfatter som dets "fader", saaledes Dante, Luther, [Kristiern Pedersen](#). Hvad der tænkes ved dette ord "skriftsprogets fader", er vist i mange tilfælde højst uklart; nogle vil maaske endogsaa tænke sig skriftsproget "skabt" af vedkommende, som volapük er skabt af pastor Schleyer, medens andre, og vel flere, snarere tænker sig en virksomhed a la [Aasen](#). [...].

I [forsvaret](#) af sin doktordisputats i 1892 nævnte han ikke bare volapük, men også [spelin](#):

[...] Hertil kan jeg svare, at et sådant idealt sprog vist kun eksisterer i ivrige volapükisters eller spelinisters fantasi; kan det imidlertid påvises blandt ældre bøjningsprog, og kan det påvises, at der senere ud af det har udviklet sig sprog af mere uregelmæssig og klunget bygning – ja så får jeg vel opgive min hovedtesis; men för gör jeg det ikke.

Spelin var det kendteste af mange forslag til et forbedret volapük og var udarbejdet af den kroatisk matematiklærer Juraj Bauer. Spelin havde betydeligt færre bøjninger end volapük, hvilket jo på sæt og vis underbyggede Jespersens teori om fremskridt i sproget, men på dette tidspunkt var plansprog endnu for latterliggjorte, og hans egen autoritet for usikker, til at han turde bruge dem i sin argumentation. Tværtimod prøvede han at pådatte sine modstandere den naivitet der normalt blev – og ofte stadig bliver – forbundet med plansprog.

Efterhånden var Jespersen i øvrigt ikke den eneste i tidsskriftet der brugte referencer til volapük hvor det kunne være relevant. I en [anmeldelse](#) fra 1898 bemærkede Holger Pedersen at "Tysk er det Sprog, som nærmest er kaldet til at være Filologiens og Sprogvidenskabens Volapük", og i 1901 antydede Vilhelm Thomsen at han havde kigget nærmere på sproget.

Seneste sprognyheder

17/12	Snebajer og nytårsskrald: Juleord kan slås op i netordbog - Jubii www.jubii.dk
24/11	Meet the Last Speaker of a Dying Language video.nationalgeographic.com
11/11	Hit med sproget: Nu vil forskerne have fingre i dine huskesedler - Politiken.dk politiken.dk
1/10	Jørn Lund: Danmark er et grammatisk uland, og vores klapjagt på humaniora gør det værre - Politiken.dk politiken.dk
30/9	Ny dansk forskning rokker ved vores forståelse af grammatik - Politiken.dk politiken.dk
20/12	For the Past 20 Years, a Santa Ana Man Has Kept the Language of the Aztecs Alive www.ocweekly.com
19/12	Reviving Australia's Indigenous Languages - Nightlife - ABC Radio www.abc.net.au
17/12	WA language project fans the embers of an ancient language - ABC News (Australian Broadcasting Corporation) www.abc.net.au
15/12	Barrow, Alaska, Changes Its Name Back To Its Original 'Utqiagvik' : The Two-Way : NPR www.npr.org
14/12	Baby names helping Indigenous languages live on www.sbs.com.au

FLERE NYHEDER >>>

Verdens sprog på Sproguseet.dk på et større kort

Mere i kategorien 'Plansprog'

Otto Jespersen og ido
 Otto Jespersen og volapük
 Vilhelm Thomsen og fællessproget
 Rasmus Rask og pasigrafien

Nye kommentarer

william fich til Jødiske efternavne
 Jens Michael Kofod-Hansen til Nytårsfortsæt
 Jens Michael Kofod-Hansen til Nytårsfortsæt
 Herluf Hansen til Ded borrijnholmska måled
 Arturo til Hebraisk: Et genoplivet sprog eller et nyt sprog?
 Yunus til Two Turkish Loanwords in Swedish
 Sonstige til Den Danske Ordbog på nettet
 Mads Haupt til Er det forkert at splitte sammensatte ord?
 Monica Scheuer til Jødiske efternavne

Vilhelm Thomsen

Vilhelm Thomsen var den sprogforsker der betød allermost for Jespersen. Thomsen havde været Jespersens første lærer i fonetik, og det var ham der havde opfordret Jespersen til at specialisere sig i engelsk. Som redaktør for Tidsskrift for Filologi lod han også Jespersen skrive en række artikler på dansk, tysk, fransk og engelsk, så han blev bemærket i det interfationale samfund af sprogforskere. Deres forhold var næsten som mellem far og søn, måske ansporet af at Jespersen var blevet faderløs allerede som 10-årig og Thomsen ikke havde børn.

Der var dog én vigtig forskel mellem de to, nemlig Thomsens fornemme tilbageholdenhed og Jespersens mere uformelle og frembusende tilgang til tingene. Hvor Thomsen altid var korrekt og afmålt, kunne Jespersen af og til af lutter iver grave en grav for sig selv. Det gælder f.eks. en så lille ting som bogstavet x: Thomsen syntes ikke at der var noget udansk ved det bogstav, så han skrev f.eks. sax for Saks, *existere* for eksistere, og så gjorde Jespersen det samme. Men hvor Thomsen beholdt cc i ord som *acceptere*, *vaccine*, lod Jespersen sig inspirere af norsk og skrev *akseptere*, *vaksine* – og altså ikke *axepere*, *vaxine*, som det ellers skulle have været, hvis x var et fuldgyldigt bogstav! Denne inkonsekvens førte han endda over i novial.

Efter at Vilhelm Thomsen havde sagt god for det med sin [fodselsdagstale](#) for kongen i 1902, turde Jespersen også gå offentligt i brechen for plansprog. I 1905 blev Thomsens tale trykt under titlen "Videnskabens Fællessprog", og i juni samme år kom Jespersens artikel "Verdenssprog" i Tilskueren. Hvor Thomsen især ser på latinens historie, gør Jespersen mere ud af muligheden for et internationalt sprog i fremtiden. Lige som Thomsen konkluderer han at engelsk trods alt nok er det sandsynligste og bedste valg. Efter at have givet tal for de sidste 500 års vækst i de europæiske hovedsprog konkluderer han:

Det er naturligtvis umuligt efter disse tal at opstille nogen beregning, som man undertiden har forsøgt det, af forholdende ved år 2000. [...] Men ser vi på tallene for fortid og nutid, kan vi kun glæde os over det engelske sprogs vældige fremgang [fra 4 til 116 millioner], men samtidig med betænkelighed se på det russiske sprogs lige så bratte opgang [fra 3 til 70]. De to sprog vil lige som de to systemer for statistikk, som de to racer står for, komme til at føre hovedkampen om fremtidens menneskehed. Vor stilling i denne kamp kan ikke være tvivlsom; vi må stå på samme side som englænderne og amerikanerne. Mange gode grunde taler herfor, af hvilke jeg blot skal nævne, at kun på den ene side er der respekt for små sprogsamfundets ret til deres modersmål.

Her har Jespersen formodentlig sigtet til det walisiske sprogs relativt gode stilling i England – men læsernes første tanke må være gået til det danske sprog i Sønderjylland, som på dette tidspunkt stadig var under tysk herredømme. Han fortsætter:

Da engelsk åbner for os den litteratur, der når alt kommer til alt, er værdifuldest for os, da det gir handelsmanden, den rejsende og udvandreren adgang til flest lande og til de lande der passer dem bedst, må engelsk naturligst for alle danske blive „det andet sprog“ – i alt fald så længe der ikke er vedtaget noget sprog som „andet sprog“ for alle jordens folkeslag.

Det var dengang Danmark var et udvandringsland! I sidste afsnit kaster Jespersen så al forsigtighed over bord og springer ud som fuldblods socialdemokrat:

Skal der ske en fredelig sammenslutning af alle civiliserede folkeslag – og lad os håbe på at dette ikke er en uopnåelig utopi – så kan den naturligvis ske på trods af alle bestaaende sprogforskelligheder. Det klogeste politiske ord der er udtalt i det nittende århundrede er uden tvivl dette: „Proletarer i alle lande, slut jer sammen!“ Og medens de besiddende klasser som helhed ikke gir synderligt håb om en virkelig sammenslutning – de har for travlt alle vegne med at ruste mod hinanden og med at samle sig liggende af og aktier – så er den stadig voksende samfølelse mellem arbejderne verden over det bedste tidernes tegn. Tyske arbejdere støtter danske i tilfælde af større arbejdsstans, og omvendt. Italienske arbejdere viser samhu med finnerne og umuliggør derved tsarens tur til Rom. Midt under krigen trykker repræsentanterne for japansk og for russisk socialdemokrati demonstrativt hinandens hænder, tilbødte af alle de andre landes arbejdere – disse og lignende træk viser at det bærer hen imod lys og lykke og fred over store dele af jorden. Hvis dertil kom sprogeenhed, vilde sikkerheden herfor være endnu større: allerede nu synes en krig mellem England og Nordamerika at være udelukket. Den gamle sprogfilosof i første Mosebog så nemlig rigtigt: „Og herren sagde: se, dette er et folk, og de har alle ett tungemål, og dette har de begyndt at gøre; og nu vil intet formenes af alt, hvad de får i sinde at gøre.“ – En enig arbejderbefolkning hele jorden over, der forstår hinanden og står støt sammen, kan intet formenes af alt, hvad de får i sinde at gøre.

Det er værd at bemærke at Jespersen, på trods af denne marxistisk-inspirerede retorik, ikke fører klasseanalysen ind i klasseværelset. Hverken i denne artikel eller nogen andre steder gør han sig nogle overvejelser om latinlærers samfundsmæssige stilling.

Sprogfølgelser

Historisk set er det ikke så mærkeligt at Jespersen kunne være begejstret for engelsk og esperanto på en og samme gang. I lang tid var det fuldstændig klart, at uanset om man var interesseret i plansprog eller i at beskytte mindretalssprog, så måtte man være mindre bange for engelsk-amerikansk indflydelse end for russisk eller tysk. Selv det demokratiske Frankrig har jo som bekendt aldrig været glad for at indrømme minoritetsprogs rettigheder, og også esperanto er stødt på myndighedsforbud der; i 1922 gjaldt et kortvarigt forbud mod at lade esperanto-foreninger samles i offentlige læreanstalter. Selv så beskedne chikanerier har esperanto så vidt vides ikke været udsat for i noget engelsktalende land.

jane til Jødiske efternavne

Artikler om

aktuelle sprog Alfabeter Anmeldelser arabisk
Biblen bogstaver børn Danmark Dansk Dialekter
engelsk esperanto Formidling fransk identitet
konsonanter Medier modersmål Musik Navne norsk Ord
ordbøger ordforråd oversættelse Plansprog religion
romanske sprog russisk Sjov skriftsprog sprogdød Sproggeografi
sprogkort Sprogpolitik sprogteknologi
svensk truede sprog tv tyrkisk tysk Udtale
Underholdning video vokaler

Arkiv	Resources
januar 2015	Ethnologue: Languages of the World
december 2014	Forvo – All the Words in the World. Pronounced.
november 2014	LL-Map: Language and Location
maj 2014	Minority Rights Group
marts 2014	OmniGlot. Writing Systems and Languages of the World
februar 2014	UNESCO Atlas of the World's Languages in Danger
oktober 2013	World Atlas of Linguistic Structures (WALS)
august 2013	
marts 2013	
januar 2013	
december 2012	
november 2012	
oktober 2012	
september 2012	
juli 2012	Bogstavlyd
juni 2012	Dansk sprognævn
maj 2012	Den danske ordbog
april 2012	Dialekt.dk
marts 2012	dk.kultur.sprog
februar 2012	Korpus.dk
januar 2012	Nye ord i dansk på nettet (NOID)
december 2011	Ordbog over det danske sprog
november 2011	Ordnet. Dansk sprog i ordbøger og korpus
oktober 2011	Sproget.dk
september 2011	Svenska Akademien
august 2011	Ø (Schwa.dk)
juli 2011	
juni 2011	
maj 2011	
april 2011	
marts 2011	
februar 2011	
januar 2011	
december 2010	
november 2010	
oktober 2010	
september 2010	
juni 2010	
maj 2010	
april 2010	
marts 2010	
februar 2010	
januar 2010	
december 2009	
november 2009	
oktober 2009	

Rotterdam 2008: Zamenhofs barnebarn (f. 1925) overdrager kongresflaget til Białystok's borgmester, som var vært for Verdens-Esperantokongressen 2009, Zamenhofs 150-års jubilæum

Hvad der derimod ikke kunne forudses var den blodige forfølgelse som esperantister og andre plansprogsfjælgere ville blive udsat for i Stalins [Sovjetunion](#) og i Hitlers [Tyskland](#). De vigtigste tyske esperanto-ledere blev sendt i koncentrationslejre og de russiske ligefrem henrettet. De danske esperanto-organisationer slap nådigt gennem krigen fordi kulturlivet hos os ikke blev nazificeret, men de fleste af L.L. Zamenhofs efterkommere omkom i koncentrationslejre. Den eneste overlevende var hans barnebarn [Louis-Christophe Zaleski-Zamenhof](#), der i dag bor i Frankrig.

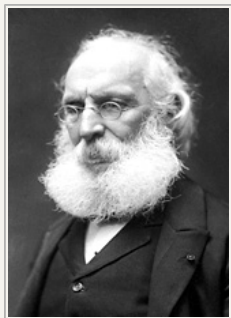
Jespersen var imidlertid ikke kun mistænksom over for zarens Rusland af rent politiske grunde. Han bar også på en egentlig *slavofofi*, som var den tids svar på vore dages islamofobi. For Jespersen fandtes der ganske vist ikke underfjæennesker, men han anså de slaviske sprog for

gennemgående mindre værd end de romanske og germanske – og så er der jo ikke den store forskel i praksis. Derfor var han også til fald for et forslag om at ændre esperanto, så det så mere "naturligt" ud, dvs. uden de træk, der kunne tilskrives russisk eller polsk indflydelse.

Endnu i sommeren 1905 så det ikke ud til at Jespersen ville stille sig aktivt bag tanken om et plansprog som internationalt sprog, men han kunne ikke nære sig året ud. I december-nummeret af "[Det nye Aarhundrede](#)" skrev han en begejstret [artikel](#) i anledning af den første [esperanto-verdenskongres](#), fyldt med citater på esperanto, endda med alle overtegn korrekt placerede. I en kronik i Politiken året efter anmeldte han den første danske esperanto-lærebog af [Frederik Skeel-Gjørling](#). Her var han temmelig kritisk over for den anvendte undervisningsmetode, men lige så anerkendende over for sproget selv. Hele tiden var han dog påpasselig med at betone at et endnu bedre sprog stadig kunne nå at vise sig.

Pacifismens rolle

Anerkendelsen af esperanto i lærde kredse lå i tiden. Ikke mindre end fire nobelpristagere for første verdenskrig var esperantister, nemlig [William Ramsay](#) (kemi 1904), [Joseph J. Thomson](#) (fysik 1906), [Alfred Fried](#) (fred 1911) og [Charles Richet](#) (medicin 1913). Siden da har der, såvidt vides, kun været to esperantotalende nobelpristagere, nemlig [Daniel Bovet](#) (medicin 1957), som endda var "[denaskulo](#)", dvs. han havde lært sproget af sine forældre, og [Reinhard Selten](#), (økonomi 1994). Til sammenligning har der været i alt tolv danske nobelpristagere, heraf tre før 1. verdenskrig.

Frédéric Passy (1822-1912)

Den første nobelpris for fred, der blev uddelt den 10. december 1901, gik imidlertid til den franske eks-volapükist [Frédéric Passy](#) (som delte den med [Henri Dunant](#), skaberen af Røde Kors). Passy var en pacifistisk, liberal økonom, som så den bedste garanti for fred i frihandel og personlige forbindelser mellem beslutningstagere i alle lande; den [Interparlamentariske Union](#), der stadig findes, er hans værk. Han synes at være gået stærkt ind for volapük da det var på mode i 1880'erne, men fortrød det da bevægelsen faldt sammen. Han er nævnt som et fremtrædende medlem af den franske volapük-forening i [volapük-almanakken for 1888](#), men ellers er det svært at finde oplysninger om det.

Den første esperantist i Frankrig var [Louis de Beaufront](#). Han var selv blevet hvervet for esperanto i 1888 gennem en annonce som

Zamenhof havde indrykket i et fransk populært tidsskrift. Men Beaufront var slet ikke den han udgav sig for. Han var huslærer og præsenterede sig som en falleret markis, der kun for at ernære sig selv måtte tage sådan ansættelse. I virkeligheden hed han Louis Chevreux og var søn af en enlig mor fra beskedne kår. Esperanto blev for ham en måde at hævde sig selv socialt. Uden at være nogen stor stilist var han dog en habil grammatiker, og han havde længe et udmærket samarbejde med Zamenhof.

Det var en naturlig ting for Beaufront at prøve at vække interesse for esperanto i det franske pacifistiske miljø, som både Frédéric Passy og hans søn Paul Passy var aktive i. Paul Passy har vi allerede [mødt](#) som redaktør af *Le Maître Phonétique*. I slutningen af 1800-tallet var spørgsmålene om lydskrift, om retskrivningsreform og om internationalt sprog endnu ikke klart adskilt i de flestes bevidsthed, så som redaktør af et fonetik-tidsskrift fik Paul Passy alle de nye sprogprojekter tilsendt. Dem anmeldte han en gang imellem, og fra tid til anden var der også betalte annoncer for plansprog, så det er utvivlsomt her både Otto Jespersen og Vilhelm Thomsen for første gang kunne gøre sig bekendt med eksistensen af esperanto.

Louis de Beaufront (1855-1935)

Paul Passy og folkesprogene

For Paul Passy var lydskrift meget mere end bare et pædagogisk og sprogvidenskabeligt redskab. Som progressiv protestant følte han at de protestantiske kirkesamfund var ved at gentage en af den katolske kirkes

september 2009

august 2009

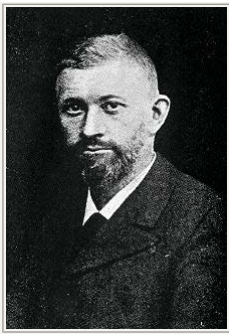
juli 2009

juni 2009

maj 2009

april 2009

marts 2009

Paul Passy (1859-1940)

skødesynder, nemlig at prædike evangeliet på andet sprog end folks eget; i middelalderen brugte man latin, men det var jo ikke meget bedre at bruge rigsfransk i Languedoc, endside i Bretagne! Af samme årsag var han meget begejstret for arbejdet med nynorsk. Heri så han et vellykket forsøg på at hævde dialekternes ret til at overleve.

Samtidig var han pacifist som sin far, hvilket motiverede ham til at lære sig godt engelsk og tysk og i øvrigt træne sig op til at kunne læse de øvrige germanske og romanske sprog. I stedet for at vælge ét sprog som internationalt, gik han ind for at forenkle retskrivningen mest muligt og efter de samme principper i alle sprog, sådan at fremmedsprogsundervisningen

ikke skulle slås med kunstige forhindringer. Han skelnede altså skarpt mellem sprogplanlægning og skriftplanlægning, idet han anså talesproget som en naturting, der skulle respekteres, og skriften som en opfundet ting, der blot skulle notere talen så trofast som muligt.

Det kan derfor ikke undre at Paul Passy i modsætning til sin far var dybt skeptisk over for volapük, så meget mere som Passy senior ikke havde sine sønners sprogøre. Sin volapük-skepsis overførte Paul på plansprog generelt; han mente at selv det bedst anlagte måtte blive alt for stift. I 1888 opsummerede han sit standpunkt i en omtale (oversat fra engelsk lydskrift) af den kendte fonetiker [A. M. Bells](#) "World English, the universal language":

En plan til at skrive engelsk fonetisk, med latinske bogstaver, med henblik på den almindelige antagelse af engelsk som verdenssprog. – Vi er enige med forfatterens kritik af kunstige sprog og er villige til at tro at engelsk, stavet fonetisk, kan blive fremtidens internationale (ikke universelle) sprog. Men vi mener ikke Bells plan er særlig heldig. De engelske bogstavets traditionelle værdier er bibeholdt, alligevel skal der bruges mange nye typer, og den trykte side skæmmes af en masse overtegn. Alt i alt er bogen næppe værdig for forfatteren til Visible Speech og English Line-Writing.

I marts 1889 var mængden af tilsendte projekter nået op på femten, heriblandt et vist *Lingvo Internacia*. Det betyder som bekendt "internationalt sprog" på esperanto og er sprogets oprindelige navn ("esperanto" betyder "en der håber" og stod som forfatternavn på Zamenhofs første brochurer om sproget). I februar 1891 nævnes esperanto igen som ét projekt blandt mange, men i august 1894 og februar 1895 var der annoncer for det i bladet, indrykket af Louis de Beaufront. Selve reklamefæksen var temmelig markskrigerisk, men annoncerne adskilte sig fra andre lignende ved at henvise interesserede til adresser i 7-8 lande.

Den glemte Initiativkomité

Gennem 1890'erne havde Beaufront efterhånden held med at få folk fra mange forskellige lag i det franske samfund til at beskæftige sig med esperanto. I 1898 dannede han den første esperanto-forening over lokalt niveau (som i øvrigt stadig eksisterer), nemlig [Société pour la propagation de l'Espéranto](#) (SPPE), som også havde udenlandske medlemmer. Allerede i 1903 blev SPPE omdøbt til SFPE (F'et står for *française*) efter at esperantisterne i andre lande også var begyndt at danne landsforbund.

I mellemtiden dannede Louis Couturat [Delegationen til antagelse af et internationalt hjælpesprog](#). Den har de fleste esperantister hørt om, men de færreste kender til den *Comité d'initiative pour le choix d'une langue internationale vivante* (Initiativkomiteen for valget af et levende internationalt sprog), som Paul Passy besluttede at danne blandt sine abonnenter i august 1903.

Passy troede som alle andre at meningen med Couturats Delegation var at promovere esperanto, men han var overbevist om at det før eller siden ville få samme vanskæbne som volapük. På den anden side godtog han nu esperantisternes argument om at et stort nationalsprog ville give den pågældende nation for store fordele, og at det ville være tåbeligt at tvinge folk til at lære mere end ét. Derfor ville han slå et slag for valget af et lille nationalsprog som internationalt, og selv foreslog han til en begyndelse norsk.

Det førte til en ganske interessant debat i *Le Maître Phonétique*, der varede til 1909, og hvor både småsprogs- og storsprogs fortalere, esperantister og andre plansprogstilhængere kom til orde. Statsbibliotekar [Erling Stensgård](#) rapporterede om Passys forslag om norsk som verdenssprog i den daværende avis Aarhus-Posten, og dér udløste det en debat der varede fra 29. august til 18. september 1903. I Passys blad var der derimod ingen danskere der deltog i debatten.

Passys initiativkomité endte med at anbefale italiensk, selv om Passy til at begynde med syntes det var for stort et sprog. Men for beslutningen talte ikke mindst den omstændighed at italiensk er en direkte efterkommer af latin, tidligere tiders uantastede internationale sprog. Det blev også fremført som et argument at esperanto og de andre sprog der kom efter volapük, mere og mere efterbade de romanske sprog – hvorved det indirekte blev indrømmet at Passys Initiativkomité kun havde mening som svar på Couturats Delegation. Da Delegationen ikke som ventet anbefalede esperanto som det var, gik Initiativkomiteen da også lige så stille i glemmebogen.

Og derefter beskæftigede bladet sig kun ganske undtagelsesvis med emnet internationalt sprog. Som et kuriosum skal det nævnes at det i 1960'erne blev redigeret af den kendte fonetiker og esperantist [John Wells](#), der var formand for verdens-esperantoforeningen UEA 1989-1995.

I sidste afsnit af denne lille serie vil vi se på hvordan det gik med Couturats delegation og Jespersens rolle i den.

Jens S. Larsen

esperantist, lingvistikstudent, postbud

Læs også:

1. [Otto Jespersen og ido](#) " ... jeg kunne give min fulde tilslutning til den franske filosof Louis Couturats hovedtanke: da der forelå flere forslag til kunstsprog, gik det ikke an at overlade det endelige...
2. [Otto Jespersen og volapük](#) Hele sit liv var Otto Jespersen meget ukritisk i sin begejstring for engelsk, hvilket ikke mindst kom til udtryk da han gav en anmeldelse af volapük. Men på et tidspunkt...
3. [Otto Jespersens sprogteori](#) Otto Jespersen er nok den bredest kendte danske sprogforsker og engelskkender nogensinde. Han formåede virkelig at sætte sit præg på sin samtid, for ikke bare var hans produktion enorm, han...
4. [Esperanto ved jernbanerne i 100 år](#) Skaberen af esperanto, L.L. Zamenhof (1859-1917), fejres i dag, 15. december, på sin 150 års fødselsdag. (Foto: Wikimedia) I sommeren 1909 blev der arrangeret international esperantokongres i Barcelona. Blandt deltagerne...

Tagget med: [engelsk](#), [esperanto](#), [fonetik](#), [ido](#), [lydskrift](#), [Otto Jespersen](#), [Plansprog](#), [verdenssprog](#), [volapük](#)

Skriv en kommentar

Navn (kræves)

E-mail (kræves)

Hjemmeside

Send mig en e-mail når der kommer flere kommentarer.